

कोषको रकम (वाणिज्य बैंकहरुमा) लगानी गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ को दफा ३२ को उपदफा १ को खण्ड (ख) मा उल्लिखित क्षेत्रमा कोषको रकम लगानी गर्नका निमित्त कोषको सञ्चालक समितिले सोही ऐनको दफा ७० को उपदफा (२)ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद-१ प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यस कार्यविधिको नाम “कोषको रकम (वाणिज्य बैंकहरुमा) लगानी गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५” रहेको छ ।
(२) यो कार्यविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।
२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-
 - (क) “कोष” भन्नाले योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ को दफा २६ बमोजिम स्थापना भएको सामाजिक सुरक्षा कोष सम्झनुपर्छ ।
 - (ख) “समिति” भन्नाले योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोष ऐन, २०७४ को दफा २९ बमोजिमको कोष सञ्चालक समिति सम्झनुपर्छ ।
 - (ग) “लगानी उपसमिति” भन्नाले यस लगानी कार्यविधिको **दफा ८ को उपदफा (१)** बमोजिम गठन भएको लगानी उपसमिति सम्झनुपर्छ ।
 - (घ) “वाणिज्य बैंक” भन्नाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ को दफा **४९** बमोजिमको कारोबार गर्न नेपाल राष्ट्र बैंकबाट ईजाजतपत्र प्राप्त “क” वर्गको वाणिज्य बैंक सम्झनुपर्छ ।
 - (ङ) “मन्त्रालय” भन्नाले नेपाल सरकार, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
 - (च) “कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ को दफा ४२ बमोजिम नियुक्त कोषको कार्यकारी निर्देशक सम्झनुपर्छ ।

(छ) “प्रस्तावित व्याजदर” भन्नाले कोषले आह्वान गरेको सूचना बमोजिम वाणिज्य बैंकहरूले प्रस्ताव गरेको व्याजदर सम्झनुपर्छ ।

(ज) “अधिकतम व्याजदर” भन्नाले कोषले आह्वान गरेको सूचना बमोजिम वाणिज्य बैंकहरूले प्रस्ताव गरेको मध्ये सबैभन्दा उच्च व्याजदरलाई सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद - २ लगानीको नीतिगत आधार र बैंकहरूको योग्यता

३. लगानीको नीतिगत आधार तथा लगानी योग्य उपकरणहरू : (१) कोषमा रहेको लगानी योग्य रकमलाई क्रमशः सुरक्षा, प्रतिफल र तरलताका आधारमा लगानी गरिनेछ ।

(२) कोषमा रहेको लगानी योग्य रकमलाई देहायका उपकरणहरूमा लगानी गरिने छ :-

(क) वाणिज्य बैंकहरूको मुद्दति निक्षेप,

(ख) वाणिज्य बैंकहरूको दीर्घकालीन निक्षेप ।

४. लगानीको लागि न्यूनतम शर्तहरू:(१) वाणिज्य बैंकहरूको निक्षेपमा गरिने लगानीको लागि देहायका न्यूनतम शर्तहरू पूरा गरेका वाणिज्य बैंकहरूबाट मात्र दरभाउपत्र माग गरिनेछ :-

(क) नेपाल राष्ट्र बैंकबाट समय समयमा तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पुऱ्याएको साथै न्यूनतम पूँजी कोष अनुपात(Capital Adequacy Ratio-CAR)पूरा गरेको,

(ख) निष्कृय कर्जाको स्तर (Non-Performing Assets - NPA)कुल कर्जा सापटीको ५ प्रतिशत भन्दा कम भएको,

(ग) खुद तरल सम्पति(Net Liquidity)स्वदेशी निक्षेपको कम्तिमा २० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी रहेको,

(घ) कर्जा/ स्वदेशी निक्षेप र प्राथमिक पूँजी अनुपात(Credit to Core Capital and Deposit Ratio - CCDR)नेपाल राष्ट्र बैंकले समय समयमा निर्धारण गरेको सीमाभित्र रहेको,

(ङ) निकटतम अधिल्लो आर्थिक वर्षमा कर्जा नोक्सानी व्यवस्था पछि संचालन मुनाफामा रहेको ।

(च) आवेदक बैंकका बहालवाला सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख वा कार्यकारी सञ्चालकलाई नेपाल राष्ट्र बैंकले कुनै पनि किसिमको आर्थिक जरिवाना नगरेको,

(छ) शीघ्र सुधारात्मक कारवाही वा समस्याग्रस्त घोषणा गरेको भएमा सो कारवाही फुकुवा भएको कम्तिमा ६ महिना व्यतित भएको,

(भ) सर्वसाधारणको लागि छुट्टयाइएको शेयर जारी गरी सकेको ।

परिच्छेद - ३ **लगानीको सीमा**

५. लगानीको सीमा: कोषले दरभाउपत्रको माध्यमबाट विभिन्न कोषहरूमा रहेको लगानी रकम वाणिज्य बैंकमा लगानी गर्दा देहायका उपकरणहरूमा देहाय बमोजिमको सीमा भित्र रही लगानी गर्नुपर्नेछ ।

(क) मुद्दती निक्षेप - ९० % सम्म

(ख) दीर्घकालीन प्रकृतिका निक्षेप योजना - १०% सम्म

६. वाणिज्य बैंकमा हुन सक्ने अधिकतम लगानीको सीमा : एउटा वाणिज्य बैंकमा तल उल्लिखित सीमा भित्र रही लगानी गर्नुपर्नेछ :-

(क) सम्बन्धित बैंकको कुल निक्षेप दायित्वको बढीमा ५ प्रतिशत,

(ख) सम्बन्धित बैंकको चुक्ता पूँजीको अधिकतम ५० प्रतिशत,

(ग) कोषको कुल लगानीको बढीमा ७ प्रतिशत ।

(स्पष्टिकरण : उल्लेखित बुँदा नं. क, ख, र ग मध्ये सबै भन्दा न्यूनतम अडकलाई सम्बन्धित बैंकमा लगानीको अधिकतम सीमा कायम गरिनेछ ।)

परिच्छेद - ४

लगानीको प्रक्रियागत व्यवस्था

७. लगानीको प्रक्रियागत व्यवस्था:- (१) कोषले लगानी गर्दा देहाय बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी सिलबन्दी दरभाउपत्रको माध्यमबाट गर्नु पर्नेछ :-

(क) कोषको लगानी योग्य रकम मध्ये प्रत्येक पटक लगानी गर्नुपर्ने रकम लगानी गर्ने प्रक्रिया चाल्नुपूर्व कार्यकारी निर्देशकबाट स्वीकृति लिनु पर्नेछ । सो लगानी गरिने रकम र दरभाउपत्र पेश गर्दा पुऱ्याउनुपर्ने प्रक्रिया बारेको सूचना कोषको वेवसाईटमा प्रकाशित गर्नुपर्नेछ ।

- (ख) सिलबन्दी दरभाउपत्र मुल्यांकन गर्नु अगावै सम्बन्धित बैकदफा ४ बमोजिम योग्य भए नभएको उपसमितिले यकिन गर्नुपर्नेछ । योग्य नभएका दरभाउपत्रलाई प्रतिस्पर्धाबाट हटाउनुपर्नेछ ।
- (ग) लगानीका लागि उपयुक्त योग्यता पुगेका वाणिज्य बैकहरु मध्ये दफा ५ र ६ को सीमा भित्र रही देहायको अंकको आधारमा अधिकतम अंक प्राप्त गरेको प्राथमिकता क्रम अनुसार वाणिज्य बैकमा लगानी गरिनेछ । समान अंक प्राप्त भए मासमानुपातिक रूपले लगानी गरिनेछ :-
- (अ) व्याजदरको लागि ८० अंक : प्रस्तावित व्याजदर मध्ये सबैभन्दा अधिकतम व्याजदर प्रस्ताव गर्नेको लागि ८०अंक र सो भन्दा तल समानुपातिक रूपमा देहाय बमोजिम गणना गर्नुपर्नेछ :-

$$\text{व्याजदरको अंक} = \frac{\text{प्रस्तावित व्याजदर}}{\text{प्रस्ताव भएका मध्येको अधिकतम व्याजदर}} \times ८०$$

(आ) पुजीकोष अनुपात (Capital Adequacy Ratio–CAR)का लागि देहाय बमोजिम हुने गरी कुल अंकभार ५ कायम गर्ने

- । ११ प्रतिशत भन्दा माथि १२ प्रतिशत सम्म पुजीकोष अनुपात भएको बैकको लागि १ अंक
- । १२.०१ प्रतिशत भन्दा माथि १३ प्रतिशत सम्म पुजीकोष अनुपात भएको बैकको लागि २ अंक
- । १३.०१ प्रतिशत भन्दा माथि १४ प्रतिशत सम्म पुजीकोष अनुपात भएको बैकको लागि ३ अंक
- । १४.०१ प्रतिशत भन्दा माथि १५ प्रतिशत सम्म पुजीकोष अनुपात भएको बैकको लागि ४ अंक
- । १५ प्रतिशत भन्दा माथि पुजीकोष अनुपात भएको बैकको लागि ५ अंक

(इ) खुद तरलता (Net Liquidity) का लागि देहाय बमोजिम हुने गरी कुल अंकभार ५ कायम गर्ने

- । २०.०१ प्रतिशत भन्दा माथि २२ प्रतिशत खुद तरलता भएको बैकको लागि १ अंक
- । २२.०१ प्रतिशत भन्दा माथि २४ प्रतिशत सम्म खुद तरलताभएको बैकको लागि २ अंक
- । २४.०१ प्रतिशत भन्दा माथि २६ प्रतिशत सम्म खुद तरलताभएको बैकको लागि ३ अंक
- । २६.०१ प्रतिशत भन्दा माथि २८ प्रतिशत सम्म खुद तरलताभएको बैकको लागि ४ अंक
- । २८.०१ प्रतिशत भन्दा माथि खुद तरलता भएको बैकको लागि ५ अंक

(ई) निष्क्रिय कर्जाको स्तर (Non-Performing Assets-NPA) का लागि देहाय बमोजिम हुने गरी कुल

अंकभार ५ कायम गर्ने

- । ०.५ प्रतिशत भन्दा कम निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि ५ अंक
- । ०.५१ प्रतिशत भन्दा माथि १ प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि ४.५ अंक
- । १.०१ प्रतिशत भन्दा माथि १.५० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि ४ अंक
- । १.५१ प्रतिशत भन्दा माथि २.०० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि ३.५ अंक
- । २.०१ प्रतिशत भन्दा माथि २.५० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि ३ अंक
- । २.५१ प्रतिशत भन्दा माथि ३.०० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि २.५ अंक
- । ३.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ३.५० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि २ अंक
- । ३.५१ प्रतिशत भन्दा माथि ४.०० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि १.५ अंक
- । ४.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ४.५० प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि १ अंक
- । ४.५१ प्रतिशत भन्दा माथि ४.९९ प्रतिशत सम्म निष्क्रिय कर्जाको स्तर भएको बैंकको लागि ०.५ अंक

(उ) Credit to Core Capital and Deposit Ratio (CCD Ratio) का लागि देहाय बमोजिम हुने गरी कुल

अंकभार ५ कायम गर्ने

- । ७५ प्रतिशत सम्म वा सो भन्दा कम CCD Ratio भएको बैंकको लागि ५ अंक
- । ७५.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ७६ प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि ४ अंक
- । ७६.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ७७ प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि ३ अंक
- । ७७.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ७८ प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि २.५ अंक
- । ७८.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ७८.५० प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि २.० अंक
- । ७८.५१ प्रतिशत भन्दा माथि ७९ प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि १.५ अंक
- । ७९.०१ प्रतिशत भन्दा माथि ७९.५० प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि १ अंक
- । ७९.५० प्रतिशत भन्दा माथि ८० प्रतिशत सम्म CCD Ratio भएको बैंकको लागि ०.५ अंक

परिच्छेद - ५
लगानी सिफारिस उपसमिति सम्बन्धी व्यवस्था

८. लगानी सिफारिस उपसमिति सम्बन्धी व्यवस्था: (१) कोषमा रहेका विभिन्न लगानीयोग्य कोषहरूको रकम व्यवस्थापन तथा लगानी गर्ने प्रयोजनका लागि सूचना प्रकाशित गरिए बमोजिम प्राप्त बोलपत्रहरूको मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण गरी समिति समक्ष सिफारिस पेश गर्न देहाय बमोजिमको लगानी उपसमिति रहनेछः-

(क) कार्यकारी निर्देशक, सामाजिक सुरक्षा कोष	-	संयोजक
(ख) निर्देशक-नेपाल राष्ट्र बैंक	-	उप संयोजक
(ग) प्रतिनिधि - रोजगारदाताको तर्फबाट (१ जना)	-	सदस्य
(घ) प्रतिनिधि - ट्रेड यूनियनको तर्फबाट (१ जना)	-	सदस्य
(ङ) कोषको आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख	-	सदस्य सचिव

- (२) लगानी सिफारिस उपसमितिको बैठक उपसमितिका संयोजकको अध्यक्षतामा कोषको कार्यालयमा बस्नेछ ।
- (३) लगानी सिफारिस उपसमितिले आवश्यक ठानेमा बढीमा दुई जनासम्म विज्ञलाई आमन्त्रित सदस्यको रूपमा बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (४) लगानी सिफारिस उपसमितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि सो उपसमितिले तयार गरी समितिमा पेश गर्नुपर्नेछ, र समितिबाट स्वीकृत भए बमोजिम हुनेछ ।

९. लगानी उपसमितिको काम,कर्तव्य र अधिकार: लगानी उपसमितिको काम,कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) कोषको विभिन्न सुरक्षा कोषहरूको रकम लगानी गर्न समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ख) कोषको विभिन्न सुरक्षा कोषहरूको रकम लगानी गर्ने सम्बन्धमा बोलपत्र पेश गर्ने बैंकहरूले **दफा ४** बमोजिमका योग्यता शर्त पुरा गरे/नगरेको यकिन गरि सकेसम्म जोखिम न्यून र प्रतिफल उच्च हुनेगरी लगानी गर्न समिति समक्ष सिफारिस गर्ने,
- (ग) यस कार्यविधिमा समयानुकुल परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिएमा प्रस्ताव सहित समिति समक्ष सुझाव पेश गर्ने,

- (घ) यसरी लगानी गरिएको रकमहरूको मासिक रूपमा बैंक रिक्विसिलेशन विवरण तयार गरी कार्यकारी निर्देशक समक्ष पेश गर्ने,
- (ङ) कोषबाट गरिएका लगानीहरूको विद्यमान अवस्थाका बारेमा आवश्यकतानुसार अध्ययन गर्ने,गराउने,
- (च) कोषको हितमा आइपर्ने अन्य कार्यहरू गर्ने ।

परिच्छेद - ६

कोषको लगानी सिफारीस उपसमिति सम्बन्धी सचिवालयको काम कर्तव्य र अधिकार

१०. लगानी सिफारीस उपसमिति सचिवालयको काम, कर्तव्य र अधिकार : कोषको लगानी सिफारीस उपसमिति सचिवालयका काम,कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-
- (क) यस लगानी कार्यविधिले निर्देशित गरेका लगानी सम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्ने, गराउने,
 - (ख) समिति तथा लगानी उपसमितिको निर्देशन तथा निर्णयहरूको कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
 - (ग) लगानी उपसमितिको सिफारिसमा समितिबाट निर्णय भए बमोजिम वाणिज्य बैंकहरूमा तोकिएको अवधिका लागि कोषको रकम निर्णय भएको ३ कार्य दिनभित्र लगानी गर्ने र सो को लेखा राख्ने,
 - (घ) यसरी लगानी गरिएको रकमहरूको मासिकरूपमा बैंक रिक्विसिलेशन विवरण तयार गरी कार्यकारी निर्देशक समक्ष पेश गर्ने ।
 - (ङ) लगानी व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने,
 - (च) समय समयमा कोषबाट लगानीको सम्बन्धमा अध्ययन गरी लगानी सिफारीस उपसमिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

परिच्छेद -७ विविध

११. विविध :कोषको रकम लगानी गर्ने प्रयोजनका लागि वाणिज्य बैंकहरूले कोषमा पेश गर्नुपर्ने व्याजदर र रकम सम्बन्धी दरभाउपत्रको ढाँचा अनुसूची -२ मा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१२. बाधा अड्काउ फुकाउने : यस कार्यविधि अनुसार कार्य सम्पादन गर्दा कुनै बाधा अड्काउ पर्न आएमा लगानी उपसमितिको सिफारिसमा समितिले सो बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ ।
१३. बचाउ:यो कार्यविधि लागू हुनु पूर्व भए गरेका लगानी सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरू यसै कार्यविधि अनुसार भए गरेको मानिनेछ ।

अनुसूची - १
(दफा ७ को उपदफा १को खण्ड (ड) सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
सामाजिक सुरक्षा कोष

लगानी सम्बन्धी सूचना

यस कोषको विभिन्न कोषहरूमा रहेको रकम लगानी गर्नु पर्ने भएको लेनेपाल राष्ट्र बैंकबाट अनुमति प्राप्त तल उल्लेखित शर्तहरू पूरा गरेका "क" वर्गका वाणिज्य बैंकहरूबाट आफूले लिन चाहेको रकम तथा उक्त रकमका लागि प्रस्ताव गरिएको व्याजदर समेत खुलाई शिलबन्दी दरभाउपत्र सम्बन्धी फाराम भरी यस कोषमामिति.....गते.....बजे भित्र आइपुग्ने गरी बुझाउन आह्वान गरिएको छ ।

शर्तहरू :

- (क) नेपाल राष्ट्र बैंकबाट तोकिएको न्यूनतम चुक्ता पूँजी पुऱ्याएको साथै न्यूनतम पूँजी कोष कोष अनुपात कायम गरेको,
- (ख) निष्कृत्य कर्जा कुल कर्जा सापटको ५ प्रतिशत भन्दा कम भएको,
- (ग) खुद तरल सम्पति स्वदेशी निक्षेपको कम्तिमा २० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी रहेको,
- (घ) कर्जा / स्वदेशी निक्षेप र प्राथमिक पूँजी अनुपात नेपाल राष्ट्र बैंकले निर्धारण गरेको सीमाभित्र रहेको,
- (ङ) निकटतम अघिल्लो आर्थिक वर्षमा कर्जा नोक्सानी व्यवस्था पछि संचालन मुनाफामारहेको,
- (च) आवेदक बैंकका बहालवाला सञ्चालक, कार्यकारी प्रमुख वा कार्यकारी सञ्चालकलाई नेपाल राष्ट्र बैंकले कुनै पनि किसिमको आर्थिक जरिवाना नगरेको,
- (छ) शीघ्र सुधारात्मक कारवाही वा समस्याग्रस्त घोषणा गरेको भएमा सो कारवाही फुकुवा भएको कम्तिमा ६ महिना व्यतित भएको,
- (ज) सर्वसाधारणको लागि छट्टयाइएको शेयर जारी गरी सकेको ।

अनुसुची - २

(दफा ११सँग सम्बन्धित)

नेपाल सरकार श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय सामाजिक सुरक्षा कोष

श्रीकार्यकारी निर्देशकज्यू,
सामाजिक सुरक्षा कोष,
बबरमहल, काठमाडौं ।

विषय : शिलबन्दी दरभाउ पेश गरेको सम्बन्धमा ।

त्यस कोषको विभिन्न कोषहरूमा रहेको रकम वाणिज्य बैंकहरूमा लगानी गर्ने सम्बन्धमा तहाँबाट मिति.....मा भएको आह्वान बमोजिम तोकिएका सबै शर्तहरू यस बैंकले पूरा गरेको घोषणा गर्दै यो दरभाउपत्र पेश गरेका छौं ।

क्र.स.	प्रस्तावित व्याजदर	अवधि	लिन चाहेको रकम(रु ५० लाख भन्दा माथि)	
			न्यूनतम	अधिकतम
			

यस.....को.....महिनाको वित्तीय सूचकांक यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.स.	विवरण	वित्तीय सूचकांक
१.	पूँजीकोष :	
२.	निष्कृत्य कर्जा :	
३.	खुद तरल सम्पत्ति/ स्वदेशी निक्षेप :	
४.	कर्जा / स्वदेशी निक्षेप तथा प्राथमिक पूँजी अनुपात :	
५.	सर्वसाधारणको कुल निक्षेप (रु) :	
६.	चुक्ता पूँजी (रु) :	

संस्थाको आधिकारिक पदाधिकारीको नाम :

दस्तखत:-.....

संस्थाकोनाम:-.....

संस्थाको ठेगाना.....

संस्थाको छाप.....

मिति :.....